

Vest-Finnmark Rådet
Fjellveien 6
Postboks 43
9593 BREIVIKBOTN
+47 908 52916

bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no

Helse- og omsorgsdepartementet

Lastet opp på regjeringen.no

Hasvik, 11. april 2024

Høringsuttalelse – Forslag til endringer i Pasientreiseforskriften

Vest-Finnmark Rådet er en politisk allianse mellom de 7 kommunene Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger. Regionen har ca. 42.500 innbyggere, noe som utgjør 55 % av det totale folketallet i Finnmark.

Vest-Finnmark Rådet har i sak 11/24 vedtatt følgende enstemmige uttalelse i forbindelse med høring av forslag til endringer i Pasientreiseforskriften:

Vest-Finnmark Rådet vil innledningsvis bemerke at endringene som foreslås i all hovedsak er mindre justeringer. Det at Helse- og omsorgsdepartementet ikke foreslår større endringer i gjeldende forskrift, begrunnes med at de ikke kan følges opp innenfor den økonomiske rammen i den nåværende pasientreiseordningen. Etter rådets oppfatninger har man derfor i stor grad endt opp med mindre presiseringer og forenklinger (som i all hovedsak er gode og nødvendige), og få forslag til forbedringer. Høringsdokumentet drøfter dermed i svært liten grad hvilke endringer som er nødvendige for å sikre at alle innbyggere i Norge har tilgang på likeverdige helsetjenester, til samme kostnad for den enkelte pasient og deres pårørende, uavhengig av bosted og behandlingssted.

Formålet med pasientreiseordningen er at reiseutgiftene ikke skal være til hinder for at pasienten kan motta nødvendig undersøkelse eller behandling, og da må formålet også gjenspeiles i utformingen av Pasientreiseforskriften.

Dagens pasientreiseforskrift er lite fleksibel, og ikke tilpasset behovet til pasienter som bor i Finnmark. Pasientreiseordningen må i sitt regelverk ha en tilpasning til de geografiske og klimatiske utfordringer som Finnmark har. Regelverket må sikre pasienter reiser til helsehjelp i de tilfeller hvor det meldes værutfordringer som kan påvirke viktige helsereiser.

Det har vært mange medieoppslag fra pasienter i Finnmark som beskriver helt uakseptable pasientreiser/løsninger, og et rigid regelverk som ikke er tilpasset innbyggerne i landets nordligste fylke. Mange pasienter kommer ikke frem til nødvendig helsehjelp grunnet et lite tilpasningsdyktig regelverk hos Pasientreiser. Finnmark har lange reiseavstander, værmessige utfordringer og et svekket kommunikasjonstilbud (fly, båt, buss og taxi).

Pasientreiser kjøper opp, og tilbyr pasienter de aller billigste flybillettene, som ikke kan endres eller avbestilles når situasjoner krever det. Dette går ut over pasientene ved at de ikke har fleksibilitet på reiser når det melder uvær, og kommunikasjonene som følge av dette stopper opp. Vi hører skrekkeksempler om hvordan dette rammer pasienter, som i tillegg til påkjenningen det er å være alvorlig syk – opplever å ikke få livsviktig behandling som følge av en rigid pasientreiseforskrift. Dette er en stor merbelastning for pasientene.

Rådet ser derfor positivt på at det er lagt inn en presisering av helseforetakenes ansvar for å sørge for at reiser som foretakene organiserer skal være forsvarlige for den enkelte pasienten. Valg av billigste reisealternativ har for flere pasienter bidratt til en unødvendig høy belastning, som igjen har bidratt til å forverre helsetilstanden. Dette ikke akseptabelt.

En annen konsekvens av at Pasientreiser kjøper opp de billigste flybillettene er at de øvrige reisende må kjøpe de dyreste billettene - eller ikke har råd til å reise i det hele tatt.

Det er i tillegg en stor samfunnsøkonomisk kostnad når pasientene ikke kommer til fastsatt time på grunn av værutfordringer. På sykehuset blir medisinfaglig kompetanse stående ubrukt når dette skjer på kort varsel, noe som igjen får konsekvenser for ventelister ved sykehusene.

En konsekvens av at Finnmark har geografisk lange avstander og værmessige utfordringer, er at pasienter og pårørende i langt større grad enn ellers i landet påføres kostnader til overnatting i forbindelse med helsehjelp på sykehus. Pasienter som har lang reisevei til behandlingssted, må kunne overnatte ved behov. En flyreise til UNN fra f.eks. Honningsvåg, medfører reisetid på minimum 18 timer for en konsultasjon/behandling samme dag. Reisetiden utmatt alvorlig syke og våre eldste pasienter. Dagens regelverk tar som nevnt ikke menneskelige eller klimatiske hensyn.

Innføringen av de nye FOT-rutene fra 1. april 2024 har også medført at man nå vil få økt antallet pasientreiser med behov for overnatting, uavhengig av lengde eller tidspunkt på dagen for timeavtalen. Dette som følge av at flere av kommunene i Finnmark nå får kun en landing pr dag i Hammerfest eller Kirkenes, der fylkets lokalsykehus er etablert. Tilsvarende problematikk gjelder også timeavtaler ved UNN i Tromsø. For 2024 er det fastsatt en overnattingsgodtgjørelse på inntil kr 683,- pr døgn og en kostgodtgjørelse på kr 264,- pr døgn. Når man da vet at hotellprisene i Tromsø de siste årene har ligget i sjiktet kr 3500-4500,- pr natt for store deler av året (gitt at det er ledige rom), sier det seg selv at dette i verste fall kan medføre at pasienten og/eller deres pårørende kan komme til å velge vekk nødvendige konsultasjoner og behandlinger. Dette er hverken helsemessig forsvarlig, eller korrekt ut fra likeverdsprinsippet som offentlige helsetjenester er tuftet på.

Statsforvalterens risiko- og sårbarhetsanalyse i 2022 konkluderte med at i Finnmark er værmessige hendelser 1 av 14 risikoer. En slik risikovurdering om værmessige forhold, må i tillegg til de geografiske forhold som Finnmark har, også legges til grunn for det regelverket som Pasientreiser skal følge for befolkningen i Finnmark fylke.

Ved overflyging blir pasienter fra Finnmark sittende på kortbaneflyplassene – eller buss for fly, og har ikke tilgang til mat den tiden de er på reise. Dette gjør situasjonen enda mer krevende, og er en ekstra belastning for pasienter. Derfor er det viktig å ta værforbehold i betraktning slik at dette kan unngås så langt det er mulig. Ved dårlige værmeldinger mener vi at det skal tas med i vurdering ved bestilling av reiser, og billettene må ha fleksibilitet til å kunne håndtere dette.

Pasienter som selv legger ut for egne flybilletter må få refundert sine utgifter i sin helhet. I dag refunderes bare en sum som tilsvarer de aller billigste billetter, altså billetter som Pasientreiser kjøper opp. Kostander som påføres pasienter med taxi for å komme seg fra flyplasser til sykehus må også dekkes. Finnmark har flere flyplasser hvor det er lange avstander til sykehus, det er begrenset med offentlig kommunikasjon og taxi er eneste mulighet. Slik det er i dag dekkes ikke slike kostnader og betydelige beløp påføres pasienten.

Ved å gjøre følgende endringer i Pasientreiseforskriften vil vi sikre likeverdige helsetjenester gjelder i hele landet;

- I Pasientreiseordningen skal ikke reiseutgiftene være til hinder for at pasienten kan motta nødvendig undersøkelse eller behandling.
- Pasientreiseordningen må tilpasses de geografiske og klimatiske forhold som Finnmark er en del av. Regelverket må sikre pasienter reiser til helsehjelp i de tilfeller hvor det meldes værutfordringer som kan påvirke viktige helsereiser.
- Det må skilles mellom aktiv behandling og undersøkelser.
- Fastleger og medisinskfaglig personell ved sykehus må gis myndighet til å påvirke at alvorlig syke pasienter sikres pasientreise til undersøkelse og behandling.
- Alvorlig syke pasienter må få tilbud om overnatting når reisen tar mer enn 12 timer.
- Utgifter til nødvendig hotellopphold må dekkes av Pasientreiser.
- Korteste reisetid skal alltid legges til grunn for pasientreiser, når pasientens behov tilsier dette.
- Det bør være klare kvalitetskrav til pasienttransporten til og fra sykehus. Et av kravene som må tydeliggjøres er hvor lenge pasientene skal vente på transporten fra behandlingsstedet.
- Pasientbillettene skal merkes slik at de har prioritet på alle flyselskap.
- Flybillettene må kunne endres og være fleksible.
- Pasienter som legger ut for egen reise skal få refundert flybilletter tom. prisklasse B.
- Fjerne egenandel på pasienthotellet for minstepensjonister og uføre.
- Tilleggs kostnader til taxi som påføres i mangel av offentlig kommunikasjon må dekkes.
- Utvide retten barn har til å få dekket nødvendige utgifter ved reise til pasient som har omsorg for barnet når pasienten har en livstruende sykdom og ikke klarer å reise heim, fra 14 til 18 år.
- Terskelen for å sette fram krav etter fristen må senkes.
- Regelen om at små beløp ikke blir utbetalt må oppheves.
- Når det gjelder punkt 11.1.1 ønsker rådet å påpeke at i de tilfeller kommunen eller andre stiller med særlig kvalifisert ledsager (§18 a), burde også utgifter til feriepenger og pensjon inngå i kommunens refusjonsgrunnlag. Det fremstår som urimelig at denne utgiften ikke refunderes når det ellers vises til lønnsregulativ og tariffavtaler.
- Presiseringen departementet foreslår i §24 er slik rådet forstår det en forbedring av dagens litt uklare regel. Det vil nok likevel fremstå som uklart for mange pasienter om det er selvvalgt eller ikke å reise ut av bostedsregionen, som medfører høyere egenandel. Hvis målet er å skape likeverdige helsetjenester, vil det mest logiske uansett være å avskaffe den høyere egenandelen, slik departementet selv påpeker i punkt 14.2. Vest-Finnmark Rådet ønsker derfor å slette regelen i §24 om forhøyet egenandel.

Vi takker for muligheten til å komme med denne høringsuttalelsen. Eventuelle henvendelser i sakens anledning rettes til rådets daglige leder Bente O. Husby på mobil: 90852916 eller e-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no.

Med vennlig hilsen

Jan Morten Hansen (s)
Rådsleder
Vest-Finnmark Rådet

Bente O. Husby (s)
Daglig leder
Vest-Finnmark Rådet

Kopi:

- Helse Nord v/adm.dir. Marit Lind og styreleder Renate Larsen
- Finnmark fylkeskommune v/fylkesordfører Hans-Jacob Bønå
- Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget
- Nord-Norgebenken på Stortinget
- Statsforvalteren i Troms og Finnmark v/statsforvalter Elisabeth Aspaker
- Øst-Finnmarkrådet v/rådsleder Wenche Pedersen og daglig leder Trond Haukanes
- Medlemskommunene i Vest-Finnmark Rådet